

דברי חז"ל לפורים

1. אמר ריש לקיש גלוי וידוע לפני הקב"ה שעתיד המן לשקול שקלים על ישראל,

לפיכך הקדים שקליהם (מחצית השקל) לשקליו, היינו דכתיב באחד באדר משמיעין

על השקלים. (ילקוט שמעוני אסתר ג)

2. שאלו תלמידיו את רשב"י מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור

בליה? אמר להם אמרו אתם, אמרו לו מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע, אם כן

שבשושן יהרגו שבכל העולם כולו אל יהרגו! אמרו לו אמור אתה, אמר להם מפני

שהשתחוו לצלם, אמרו לו וכי משוא פנים יש בדבר? אמר להם הם לא עשו אלא

לפנים אף הקב"ה לא עשה עמהן אלא לפנים (מגילה יב).

3. המן מן התורה מניין? המן העין, אסתר מן התורה מניין? ואנכי הסתר אסתיר,

מרדכי מן התורה מניין? דכתיב מר דרור ומתרגמינן מירא דכיא (חולין קל"ט):

המִן־הַעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לְבַלְתִּי אֶכְלֶמֶנּוּ אֶכְלֶתָ (בראשית ג:יא)
וְאֲנֹכִי הִסְתַּר אֶסְתִּיר פָּנַי בַּיּוֹם הַהוּא עַל כָּל־הַרְעָה אֲשֶׁר עָשָׂה כִּי פָּנָה אֶל־אֱלֹהִים אֲחֵרִים (דברים
לא:יח)
וְאַתָּה קַח־לְךָ בְּשָׂמִים רֹאשׁ מֶרְדֳּדָרֹר (שמות ל:כג)

דברי חז"ל לפורים

4. תניא ר' אליעזר אומר אסתר ברוח הקודש נאמרה, שנאמר ויאמר המן בלבו, ר' עקיבא אומר אסתר ברוח הקודש נאמרה שנאמר ותהי אסתר נשאת חן בעיני כל רואיה, ר"מ אומר אסתר ברוח הקודש נאמרה שנאמר ויודע הדבר למרדכי, רבי יוסי בן דורמסקית אומר אסתר ברוח הקודש נאמרה שנאמר ובבזה לא שלחו את ידם, אמר שמואל אי הואי התם הוה אמינא מלתא דעדיפא מכולהו שנאמר קימו וקבלו קימו למעלה מזה שקיבלו למטה, אמר רבא לכולהו אית להו פירכא לבר מדשמואל דלית ליה פירכא, דרבי אליעזר סברא הוא דלא הוה איניש דחשיב למלכא כוותיה והאי כי קא מפיש טובא ואמר אדעתיה דנפשיה קאמר, דר"ע דלמא כר' אלעזר דאמר מלמד שכל אחד ואחד נדמתה לו כאומתו, והא דרבי מאיר דלמא כרבי הייא בר אבא דאמר בגתן ותרש שני טרשיים היו, והא דרבי יוסי בן דורמסקית דלמא פריסתקי שדור, דשמואל ודאי לית ליה פירכא.... רבי יוסף אמר מהכא וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים, רב נחמן בר יצחק אומר מהכא וזכרם לא יוסף מזרעם (מגילה ז).

רש"י

ויאמר המן בלבו. מנא ידעו כותבי המגילה שכך אמר בלבו חלל רוח הקודש נגלה עליהם: **ויודע הדבר למרדכי**. מי גלה לו רוח הקודש שרע עליו: **ובבזה לא שלחו את ידם**. היאך ידעו מה עשו הרחוקים: **מפיש ואמר טובא**. יציאו לבוש מלכות אדעתא דנפשיה קאמר שמע מינה זאת היתה בלבו: **נדמתה לו כאומתו**. והיו אומרים צפיהם זו משלנו היא: **דרבי חייא בר אבא**. לקמן בפירקין: **פריסתקי שדור**. שלוחים שלחו להם למרדכי ואסתר שלא נגענו בציהם שלא ירע למלך: **לא יעברו**. מנא ידע את העתיד:

5. **כי נפול תפול לפנינו**. דרש ר' יהודה בר אלעאי שתי נפילות הללו למה, אמרו לו

אומה זו משולה לכוכבים ומשולה לעפר, כשהם יורדים יורדים עד עפר, וכשהם

עולים עולים עד הכוכבים, אם מזרע היהודים. כשיעצנו לו לצלבו לא היינו סבורים

שהיה מן המיחידים להקב"ה, אבל עכשו שהוא מזרע היהודים מאותם שנפלו לכבשן

האש ונצולו ומאותם שנפלו לגוב אריות, לא תוכל לו (ילקוט שמעוני פרק ו)

דברי חז"ל לפורים

6. ת"ר ארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות נתנבאו להם לישראל ולא פחתו ולא

הותירו על מה שכתוב בתורה חוץ ממקרא מגילה, מאי דרוש? אמר רבי חייא בר

אבין אמר רבי יהושע בן קרחה ומה מעבדות לחירות אמרי' שירה ממיתה לחיים לא

כל שכנ! אי הכי הלל נמי נימא, לפי שאין אומרים הלל על נס שבחוצה לארץ.

יציאת מצרים דנס שבחוצה לארץ היכי אמרינן שירה? כדתניא עד שלא נכנסו

ישראל לארץ הוכשרו כל ארצות לומר שירה משנכנסו ישראל לארץ לא הוכשרו כל

הארצות לומר שירה. רב נחמן אמר קרייתא זו הלילא, רבא אמר בשלמא התם הללו

עבדי ה' ולא עבדי פרעה אלא הכא הללו עבדי ה' ולא עבדי אחשורוש? אכתי עבדי

אחשורוש אנן! בין לרבא בין לר"נ קשיא והא תניא משנכנסו לארץ לא הוכשרו כל

הארצות לומר שירה כיון שגלו חזרו להכשירן הראשון (מגילה יד.)

7. ותאמר אסתר אם על המלך טוב יבא המלך והמן היום: שנו רבותינו מה ראתה

אסתר שזימנה את המן? רבי אלעזר אומר פחים טמנה לו ללכדו שנאמר יהי

שלחנם לפניהם לפח ולשלומים למוקש, רבי יהודה אומר כדי שלא יכירו בה שהיא

יהודית, רבי נחמיה אומר כדי שלא יאמרו ישראל אחות יש לנו בבית המלך ויסחו את

דעתם מן הרחמים (ילקוט שמעוני פרק ה)